

Міністерство освіти та науки України
Уманський національний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії УНУ

Олена ЯРОШИНСЬКА

28. 05. 2026 р.

**Програма вступного іспиту з іноземної мови
(англійської, німецької, французької, іспанської)**

для конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня доктора філософії

Голова предметної комісії
Ольга СУШКЕВИЧ
(підпис)

Умань–2026

Укладачі: к.ф.н, доцент Ольга СУШКЕВИЧ; к.п.н., доцент Алла ПАЛАДЬЄВА;
к.п.н., доцент Людмила ВЕРЕМІЄНКО.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історичної та філологічної освіти (протокол № 2 від 18 травня 2026 року).

Схвалено вченою радою факультету історичної та філологічної освіти (протокол № 2 від 18 травня 2026 року).

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ	5
2. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЗДОБУВАЧІВ	7
3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ	9
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ	10
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	14

ВСТУП

Іноземна мова – одна з небагатьох дисциплін, яку обов'язково вивчають у всіх закладах вищої освіти. Володіння іноземною мовою необхідно як фахівцю, так і науковцю будь-якого профілю, тому що сприяє отриманню інформації з різних джерел, забезпечує можливість контактів з іноземними колегами.

Відповідно до Постанови Кабміну України від 23 березня 2016 року № 261 вступні випробування до аспірантури ЗВО включають вступний іспит з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Вступний іспит з іноземних мов (англійської, німецької, французької, іспанської) до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з іноземної мови та подальше спрямування у її вивченні з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір, а також потребу аспірантів у поглибленні знань іноземних мов і вдосконаленні навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації.

Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володіння іноземною мовою до її практичного застосування, використання її як засобу отримання необхідної інформації та обміну нею. Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої **компетентностей**.

Функціональна компетентність включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати й проводити презентації та семінари.

Мовна компетентність передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови.

Мовленнєва компетентність охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Вступний іспит до аспірантури має комплексний характер і складається з трьох завдань, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетентностей:

1. Читання зі словником оригінального тексту з фаху з точною передачею змісту прочитаного у формі письмового перекладу. Обсяг тексту із розрахунку не менше ніж 1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

2. Анотування без словника оригінального тексту загальнонаукового характеру. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків за одну академічну годину.

3. Бесіда іноземною мовою за темою наукового дослідження.

У ході бесіди абітурієнт повинен продемонструвати такі вміння:

Монологічне мовлення:

- представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередбачене повідомлення з тематики, визначеної екзаменатором.

Діалогічне мовлення:

- починати бесіду, вести та завершувати її;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки, тощо;
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (обмін інформацією / дискусія, тощо).

Форми виконання завдання:

Частина 1: монологічна розповідь про себе та відповіді на запитання особистісного характеру (сім'ю, роботу, освіту, тощо).

Частина 2: монологічна розповідь про тему, предмет, об'єкт, завдання наукового дослідження.

Частина 3: бесіда іноземною мовою по темі наукового дослідження.

Орієнтовні запитання до співбесіди:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?

2. Чим зумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
5. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
6. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
7. Яка була тема Вашої магістерської роботи?
8. Якими знаннями, вміннями, навичками Ви оволоділи під час навчання в магістратурі?
9. У якій установі (організації) Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
10. Що входить до Ваших посадових обов'язків.

2. ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Випробування націлене на перевірку здібностей та підготовленості вступників з основних видів мовленнєвої діяльності (рецептивні та продуктивні вміння). До рецептивних умінь належать читання та аудіювання, до продуктивних – говоріння та письмо.

Читання

Вступник до аспірантури повинен уміти:

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до поставлених завдань, що передбачають розуміння змісту й отримання різноманітної інформації з оригінального прочитаного джерела;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;
- володіти всіма видами читання (вивчальним, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим); обсяг матеріалу для одноразового контролю – не менше ніж 1200–1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

Аудіювання

Під час аудіювання вступник до аспірантури повинен розуміти:

- запитання екзаменаторів; короткі висловлювання й коментарі екзаменаторів;
- нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається в суспільному, професійному або академічному житті.

Говоріння

Монологічне мовлення:

- уміння представляти себе;
- знання мовленнєвого етикету повсякденного й професійного спілкування;
- володіння всіма видами монологічного мовлення;
- уміння виступати на конференціях з доповідями та повідомленнями.

Діалогічне мовлення:

- уміння починати бесіду, вести та завершувати її;
- уміння вести бесіду, демонструючи елементи розпитування, пояснення, висловлення власної думки тощо.

Письмо

Вступник до аспірантури повинен вміти:

- писати тексти на теми, що входять до сфери його інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та аргументи з певної кількості джерел;
- давати детальний письмовий опис дійсних або уявних подій чи вражень;
- писати анотації; готувати тези/доповіді.

Переклад

Під час перекладу матеріалу вступник до аспірантури повинен показати такі вміння:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;
- вибирати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Мовний матеріал

Граматичний мінімум

Структура речення в іноземній мові порівняно зі структурою речення в українській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питань. Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів. Активний і пасивний стан. Особливості використання й перекладу пасивного стану.

Іменник. Утворення множини. Артикль. Займенник (загальні відмінності). Особові, присвійні, вказівні займенники. Неозначно-особовий займенник.

Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння. Числівник. Кількісні та порядкові числівники.

Синтаксис та словотвір. Типи простих, сурядних та підрядних речень. Часові форми дієслів, їх утворення та розпізнавання.

Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має становити не менше ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову та спеціальну лексику, що відповідає профілю навчального закладу. До цього мінімуму входить загальнонавчана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі і який складається з: а) інтернаціональних слів, подібних і таких, що збігаються за змістом у рідній та іноземній мовах; б) відтворюваних похідних та складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за шкалою 100–200 балів. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня кількість балів за результатами усіх питань виставлених членами комісії.

Критеріями оцінювання відповіді вступника під час бесіди іноземною мовою за темою наукового дослідження є здатність демонструвати навички монологічного та діалогічного мовлення, зокрема вміння представляти себе, дотримуватися мовленнєвого етикету повсякденного, професійного й наукового спілкування, логічно та грамотно висловлювати думки в різних видах монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо), проводити презентації та робити короткі непередготовлені повідомлення на визначену екзаменатором тему. Оцінюється також вміння розпочинати, підтримувати й завершувати бесіду, вести діалог із використанням елементів розпиту, пояснення та аргументованого висловлення власної думки, а також здатність ефективно встановлювати комунікативні контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування. Окрім того, до уваги приймається вміння читати, розуміти, перекладати та критично аналізувати й анотувати пропонований науковий текст.

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	Вступник не володіє достатнім лексичним запасом та має низький рівень сформованості граматичної і мовленнєвої компетентності.
Склав	Початковий	100	Вступник здебільшого не зрозумів основний зміст тексту, запропонував не повністю адекватний переклад. Недостатній лексичний запас та низький рівень сформованості граматичної компетентності не дозволяють вступникові вести бесіду в рамках заданої теми. Допускаються 8 і більше помилок, які перешкоджають розумінню.
		101 – 109	Вступник не в повному обсязі зрозумів основного змісту тексту, запропонував неадекватний переклад. Недостатній лексичний запас та низький рівень сформованості граматичної компетентності не дозволяють вступникові вільно вести бесіду в рамках заданої теми. Допускаються 7 і більше помилок, які перешкоджають

		розумінню.
	110 – 119	Вступник частково не зрозумів основного змісту тексту, запропонував не зовсім неадекватний переклад. Недостатній лексичний запас та низький рівень сформованості граматичної компетентності не дозволяють вступникові вільно вести бесіду в рамках заданої теми. Допускаються 6 і більше помилок, які перешкоджають розумінню.
Середній	120 – 129	Вступник виявляє неповне розуміння змісту тексту та задовільні навички його перекладу. Вступник не володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Середній рівень знань фактичного матеріалу не дозволяє йому належно висловити й аргументувати свою точку зору. Темп мовлення занижений. Вступник допускає 4-5 мовних помилок, які суттєво не впливають на розуміння повідомлення.
	130 – 139	Вступник виявляє не зовсім повне розуміння змісту тексту та задовільні навички його перекладу. Вступник не в достатньому обсязі володіє базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Середній рівень знань фактичного матеріалу не дозволяє йому висловити й аргументувати свою точку зору. Темп мовлення занижений. Вступник допускає 4-5 мовних помилок, які суттєво не впливають на розуміння змісту повідомлення.
	140 – 149	Вступник виявляє розуміння змісту тексту на не зовсім достатньому рівні та задовільні навички його перекладу. Вступник не володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Середній рівень знань фактичного матеріалу не дозволяє йому повно висловити й аргументувати свою точку зору. Темп мовлення занижений. Вступник допускає 4 мовних помилок, які суттєво не впливають на розуміння змісту

		повідомлення.
Достатній	150 – 159	Вступник демонструє достатнє розуміння змісту тексту та його адекватний переклад. Відповідь свідчить про добре володіння монологічним і діалогічним мовленням у межах передбаченою програмою тематики та вміння вести бесіду, висловлювати свою точку зору. Вступник володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Допускаються недостатня аргументованість відповіді та 3 лексичні або граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.
	160 – 169	Вступник демонструє достатньо повне розуміння змісту тексту та його адекватний переклад. Відповідь свідчить про добре володіння монологічним і діалогічним мовленням у межах передбаченою програмою тематики та вміння вести бесіду, висловлювати свою точку зору. Вступник володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Допускаються недостатня аргументованість відповіді та 2-3 лексичні або граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.
	170 – 179	Вступник демонструє в цілому повне розуміння змісту тексту та його адекватний переклад. Відповідь свідчить про належне володіння монологічним і діалогічним мовленням у межах передбаченою програмою тематики та вміння вести бесіду, висловлювати свою точку зору. Вступник володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Допускаються недостатня аргументованість відповіді та 2 лексичні або граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.

Високий	180 – 189	Вступник демонструє повне розуміння тексту, його адекватний переклад, навички анування тексту відповідно до структури аотації, вільне володіння монологічним і діалогічним мовленням у повній відповідності заданій розмовній темі, вміння висловлювати власні оцінки, полемізувати, аргументовано відстоювати власну думку. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником та граматичним матеріалом, передбаченим програмою. Допускається 2 граматичні або лексичні помилки.
	190 – 199	Вступник демонструє повне розуміння тексту, його адекватний переклад, навички анування тексту відповідно до структури аотації, вільне володіння монологічним і діалогічним мовленням у повній відповідності заданій розмовній темі, вміння висловлювати власні оцінки, полемізувати, аргументовано відстоювати власну думку. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником та граматичним матеріалом. Допускаються 1-2 граматичні або лексичні помилки.
	200	Вступник демонструє абсолютно повне розуміння тексту, його адекватний переклад, навички анування тексту відповідно до структури аотації, вільне володіння монологічним і діалогічним мовленням у повній відповідності заданій розмовній темі, вміння висловлювати власні оцінки, полемізувати, аргументовано відстоювати власну думку. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником та граматичним матеріалом, передбаченим програмою. Допускаються недоліки та лексико-граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Англійська мова

Основна:

1. Bruce I. *Theory and Concepts of English for Academic Purposes*. London : Palgrave Macmillan, 2023. 227 p.
2. Bruce I., Ding A., Bond B., Whong M. *Contextualizing English for Academic Purposes in Higher Education: Politics, Policies and Practices*. London : Bloomsbury Academic, 2022. 240 p.
3. Writing for success = Успішне письмо : manual for higher education students / Olha Sushkevych, Olha Yalovenko ; Ministry of education and science of Ukraine, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University. – Kremenchuk : NovaBook, 2026. – 144 p.

Додаткова:

1. Elsdon G., Rees-Bidder H., Toner H. *Cambridge O Level English Language Coursebook with Digital Access*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press & Assessment, 2022. 312 p.
2. Paterson K., Wedge R. *Oxford Grammar for EAP*. Oxford : Oxford University Press, 2021. 288 p.
3. Moore J. *Oxford Academic Vocabulary Practice Upper-Intermediate B2–C1*. Oxford : Oxford University Press, 2022.

Німецька мова

Основна:

1. Buscha A., Raven S., Szita S. *Erkundungen B2 : Integriertes Kurs- und Arbeitsbuch*. Leipzig : Schubert-Verlag, 2023. 320.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. *Практична граматика німецької мови : навчальний посібник*. 4-те вид., оновл. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 592 с.
3. Яковенко Н. В., Шумейко А. О. *Німецька мова для академічного спілкування : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 198 с.

Додаткова:

1. Funk H., Kuhn C., Demme S., Winzer B. *Studio Express B2 : Deutsch als Fremdsprache. Kurs- und Übungsbuch*. Berlin : Cornelsen Verlag, 2021. 296 S.
2. Dengler S., Rusch P., Schmitz H., Sieber T. *Netzwerk Neu B2.1 : Kurs- und Übungsbuch*. München : Klett-Langenscheidt, 2022. 272 S.
3. Perlmann-Balme M., Schwalb S., Weers D. *Sicher! aktuell B2 : Kursbuch*. München : Hueber Verlag, 2021. 216 S.

Французька мова

Основна:

1. Penfornis J.-L. *Français.com : Français professionnel et des affaires B2–C1*. 3e éd. Paris : CLE International, 2022. 224 p.

2. Попова І. М., Коробейникова Л. В. *Французька мова для академічного спілкування : навчальний посібник*. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2023. 210 с.

3. Бондар Л. В., Савченко О. О. *Практичний курс французької мови : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 256 с.

Додаткова:

1. Abry D., Chalaron M.-L. *La Grammaire des premiers temps B2–C1*. 2e éd. Grenoble : Presses Universitaires de Grenoble, 2021. 288 p.

2. Heu É., Mabilat J.-J. *Édito B2 : Méthode de français*. 4e éd. Paris : Didier, 2022. 224 p.

3. Cocton M.-N., Daill E., Giachino-Baker C. *Tendances B2 : Méthode de français*. Paris : CLE International, 2021. 192 p.

Іспанська мова

Основна література:

1. Corpas, J. *Aula internacional Plus 5* / J. Corpas, A. Garmendia, N. Sánchez, C. Soriano. Barcelona : Difusión, 2020. 203 p.

2. Corpas J. *Bitácora 4 : libro del alumno* / J. Corpas, A. Soriano, C. García. Barcelona : Difusión, 2021. 160 p.

3. Palencia R. *Gramática de uso del español C1-C2* / R. Palencia, L. García. Madrid : SM, 2021. 288 p.

Додаткова:

1. Alonso, E., Alonso, G., Ortiz, S. *Experiencias internacional 4 B2*, Libro del alumno. Madrid: Edelsa Grupo Didascalía, S. A, 2021. 192 pg.

2. Castro, F. *Uso de la gramática española (intermedio)*. Madrid: Edelsa Grupo Didascalía, S. A, 2020. 163 p.

3. Gil Fernández J. *Fonética para profesores de español: de la teoría a la práctica* / J. Gil Fernández. Madrid: Arco Libros, 2020. 320 p.

Інформаційні ресурси

1. Deutsch-Uni Online (DUO) : онлайн-платформа для вивчення німецької мови та підготовки до TestDaF / Gesellschaft für Akademische Studienvorbereitung und Testentwicklung. URL: [Deutsch-Uni Online](https://www.nesquert.com) (дата звернення: 21.05.2026). ([nesquert.com](https://www.nesquert.com))

2. 7Speaking : мультимедійна платформа для вивчення англійської, німецької та французької мов / Nantes Université. URL: [7Speaking](https://www.7speaking.com) (дата звернення: 21.05.2026). ([i-fle.univ-nantes.fr](https://www.7speaking.com))

3. Altissia : онлайн-ресурс для розвитку академічних мовних компетентностей рівнів A1–C1 / University of Fribourg. URL: [Altissia](https://www.altissia.ch) (дата звернення: 21.05.2026). ([unifr.ch](https://www.unifr.ch))

4. BonPatron : онлайн-сервіс перевірки французької граматики та орфографії. URL: [BonPatron](https://www.bonpatron.com) (дата звернення: 21.05.2026). ([Вікіпедія](https://uk.wikipedia.org/wiki/BonPatron))

5. Tatoeba : багатомовна база прикладів речень для вивчення іноземних мов. URL: [Tatoeba](#) (дата звернення: 21.05.2026). ([Вікіпедія](#))
6. Global Exam : онлайн-платформа для підготовки до міжнародних мовних іспитів (IELTS, TOEFL, DELF, TestDaF та ін.). URL: [Global Exam](#) (дата звернення: 21.05.2026). ([pratiquerleslangues.univ-nantes.fr](#))
7. Projet Voltaire : онлайн-ресурс для вдосконалення французької орфографії та письма. URL: [Projet Voltaire](#) (дата звернення: 21.05.2026). ([i-fle.univ-nantes.fr](#))
8. SEA-EU Virtual Language Courses : міжнародна платформа дистанційних мовних курсів університетів ЄС. URL: [SEA-EU Virtual Language Courses](#) (дата звернення: 21.05.2026). ([SEA-EU](#))
9. Treffpunkt Sprachen : добірка ресурсів для вивчення англійської, німецької та інших мов / Universität Graz. URL: [Treffpunkt Sprachen](#) (дата звернення: 21.05.2026). ([treffpunktsprachen.uni-graz.at](#))
10. Perspectivia.net : міжнародна наукова платформа з академічними текстами англійською, німецькою та французькою мовами. URL: [Perspectivia.net](#) (дата звернення: 21.05.2026). ([Вікіпедія](#))